VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

TAE2021

Valtiovarainvaliokunta, Kunta- ja terveysjaosto, 6.10.2020

Tero Tyni
Niina Huotari
VM budjettiosasto

Peruspalvelujen valtionosuus

- Kuntien valtionavut ovat 12,4 mrd. euroa, mikä on n. 0,8 mrd. euroa enemmän kuin vuoden 2020 varsinaisen talousarviossa (11,6 mrd. euroa)
- Laskennalliset valtionosuudet ovat yhteensä 8,7 mrd. euroa eli n. 0,6 mrd. euroa enemmän kuin vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa (8,1 mrd. euroa).
- Kuntien peruspalveluiden valtionosuuteen ehdotetaan 7,7 milj. euroa, joka on 0,6 mrd. euroa enemmän kuin vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa. Peruspalvelujen valtionosuutta kasvattavat:
  - kertaluonteinen 300 milj. euron lisäystä vuodelle 2021 kompensoimaan kunnille mm. koronavirustilanteesta aiheutunutta verotulojen alenemista. Tästä 20 milj. euroa kohdistuu valtionosuuden harkinnanvaraiseen korotukseen
  - indeksikorotus (2,4 %) lisää valtionosuutta n. 174 milj. euroa ja asukasluvun ja laskentatekijöiden muutos lisää valtionosuutta 30,9 milj. euroa
  - hoivahenkilöstön sitovaan vähimmäismitoitukseen ehdotetaan 53 milj. euroa ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulain uudistamiseen ehdotetaan 17,9 milj. euroa, josta 0,9 milj. euroa kertalisäystä. Asiakasmaksulain muutos alentaa kuntien maksutuloja, mutta alenema kompensoidaan lisäämällä valtionosuutta vastaavalla määrällä.
  - kustannustenjaon tarkistus vähentää valtionosuutta 13,7 milj. euroa

Valtion korvaus kunnille veroperustemuutoksista aiheutuvista verotulojen menetyksistä, yhteisöveron jako-osuus ja koronavirukseen liittyvät kustannukset

- Valtion korvaus kunnille veroperustemuutoksista aiheutuvista verotulojen menetyksistä on 2,36 mrd. euroa
- Yhteisöveron jako-osuuden korotusta 10 % -yksiköllä jatketaan määräaikaisesti vuodelle 2021, joka lisää kuntien tuloja yhteensä 550 milj. euroa, josta vuodelle 2021 kohdistuu 510 milj. euroa. Lisäksi LTA4 2020 yhteisöveron jako-osuuden muutos kasvattaa kuntien tuloja 60 milj. euroa v. 2021
- Varhaiskasvatuksen maksujen alentaminen kompensoidaan kunnille kasvattamalla yhteisöveron jako-osuutta 2 %, joka lisää kuntien tuloja 102 milj. euroa vuonna 2021
- Koronavirukseen liittyvät välittömät kustannukset, kuten testaus ja potilaiden hoito, korvataan kunnille, kuntayhtymille sekä Ahvenanmaan maakunnalle
  - hybridistrategian edellyttämään testaukseen varataan 1,4 mrd. euroa
  - testausteknologiaan 30 milj. euroa vuodelle 2021
  - rajanylityspaikkojen terveysturvallisuuden vahvistamisesta aiheutuviin muihin kuin testaukseen liittyviin lisäkustannuksiin ehdotetaan 30 milj. euroa
  - koronasta aiheutuviin välittömiin muihin kustannuksiin 200 milj. euroa

Kuntatalousvaikutukset muille hallinnonaloille

- Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan laskennalliset valtionosuudet kunnille yht. 1 mrd. euroa
  - valtion ja kuntien väliseen kustannustenjaon tarkistukseen liittyen valtionosuutta korotetaan 5,9 milj. euroa ja indeksikorotus lisää valtionosuutta 17,3 milj. euroa.
- Varhaiskasvatuslain uudistamiseen ehdotetaan vuodelle 2021 kertalisäyksenä 15 milj. euroa, josta 14,5 milj. euroa kohdistuu kuntatalouteen.
- Oppivelvollisuuden laajentamiseen ehdotetaan 16 milj. euroa ja oppilas- ja opiskelijahuollon vahvistamiseen perusopetuksessa ja toisella asteella kohdennetaan 10 milj. euron lisäys
- Lähihoitajakoulutuksen lisäämiseen osoitetaan 20 milj. euroa ja perhevapailla olevien luku- ja kirjoitustaidon ja perustaitojen parantamiseen yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa ehdotetaan 2 milj. euroa, josta kuntatalouteen kohdistuu 1,4 milj. euroa.
- Ympäristöministeriön hallinnonalalle ehdotetaan 4 milj. euroa energia-avustuksiin vuodelle 2021. Kunnallistekniikka-avustuksia ehdotetaan lisättävän 10 milj. eurolla 25 milj. euroon. Puurakentamisen määräaikaisiin käynnistysavustuksiin lisätään MAL-alueille 9 milj. euroa, josta kuntatalouteen kohdistuu 6,7 milj. euroa ja muille alueille 1 milj. euroa, josta kuntatalouteen kohdistuu 0,7 milj. euroa.
- Työ ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla pakolaiskiintiön nosto 1050 henkilöön lisää valtion kotouttamiskorvausta 1,1 milj. euroa. v. 2021.

Kuntatalousvaikutusten kokonaisuus

- Kuntatalouteen kohdentuu merkittäviä uudistuksia, joiden myötä kuntatalouden menot kasvavat merkittävästi 2024 mennessä, joskin uusiin ja laajeneviin tehtäviin kunnat saavat 100% valtionrahoituksen.
  - hoivahenkilöstön vähimmäismitoituksen vaikutus v. 2021 on 53 milj. euroa nousten 266 milj. euroon 2024 mennessä
  - oppivelvollisuuden laajentaminen ja maksuton 2. aste kasvattaa menoja 22 milj. euroa v. 2021 nousten 129 milj. euroon 2024
  - hallituksen päätösperäiset pysyvät toimet lisäävät kuntatalouden menoja arviolta kaikkiaan 370 milj. euroa v. 2021, mikä yli kaksinkertaistuu n. 790 milj. euroon 2024 mennessä
- Kokonaisuudessaan valtion päätösperäisten toimenpiteiden vaikutus on 865 milj. euroa kuntataloutta vahvistava verrattuna vuoteen 2020 (kun huomioon ei oteta koronavirukseen liittyviä kustannustenkorvauksia)

Valtiontalouden menokehys suhteessa kuntiin poikkeaa normaalista

- Hallitus totesi vuoden 2020 ensimmäisen lisätalousarvion yhteydessä, että valtiontalouden menokehys ei rajoita vuotta 2020, jolle kohdentuu määräaikaisia ja kohdennettuja toimenpiteitä mm. koronaviruksen terveydellisten ja taloudellisten vaikutusten torjuntaan.
- Vuonna 2021 palataan noudattamaan valtiontalouden menokehystä, mutta koska koronavirustilanne on poikkeusolojen ja valmiuslain voimassaolon päättymisen jälkeenkin jatkunut vaikeana, on vielä vuoden 2021 ajan käytössä koronavirustilanteeseen liittyviä poikkeuksia:
  - Koronaan liittyvät välittömät kustannukset kuten testaukseen ja testauskapasiteetin nostamiseen, jäljittämiseen, karanteeneihin, potilaiden hoitoon, matkustamisen terveysturvallisuuteen sekä rokotteeseen liittyvät menot katetaan täysimääräisesti kehyksen ulkopuolisina menoina vuoden 2021 talousarviossa ja tarvittaessa lisätalousarvioissa.
  - Tilanteen epävarmuuden takia vuodelle 2021 varataan ylimääräinen 500 milj. euroa käytettäväksi kertaluonteisiin ja finanssipoliittisesti pakollisiin koronavirustilanteesta aiheutuviin menotarpeisiin.
  - Jos edellä mainittuja menoja aiheutuu vähemmän kuin mihin kehyksessä on varauduttu, erotusta ei käytetä muiden menojen lisäämiseen.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!

Tero Tyni
Niina Huotari
Etunimi.sukunimi@vm.fi